

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НЕТАРИФНИХ МЕТОДІВ РЕГУЛЮВАННЯ

У зв'язку із глобалізацією світової економіки, в тому числі і торгівлі, кожна країна прагне до забезпечення найвищого рівня розвитку країни. Прямий вплив на це має національне виробництво. На національних ринках суб'єкти господарювання – резиденти конкурують з імпортними товарами, які в більшій своїй частині є дешевшими і якіснішими за національні товари. Для захисту своїх товаровиробників та вітчизняного ринку країни застосовують різні методи обмеження імпорту та експорту, основне місце серед яких займають митно-тарифні та нетарифні методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД).

Нетарифні заходи є найбільш численною та різноманітною категорією інструментів торговельної політики у сфері торгівлі товарами. Фахівці в галузі міжнародних економічних відносин, як свідчить спеціальна економічна література, нараховують від 50 до 800 різних інструментів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної політики держави. Це пояснюється тим, що застосування нетарифних інструментів регулювання викликає менший спротив зі сторони країн-партнерів, ніж засоби митно-тарифного регулювання.

Широке використання нетарифних інструментів регулювання зовнішньоекономічної діяльності у політиці країни робить актуальними дослідження видів інструментів нетарифного регулювання та ефективності їх застосування.

Інструменти нетарифного регулювання зовнішньої торгівлі та особливості їх застосування в Україні та світі досліджували такі вчені, як Володарський О.В., Герчаківський С. Д., Гуцул І.А., Гребельник О.П., Демянюк О.Б., Крисоватий А.І., Ківалов С.В., Мазурок П.П., Прокопенко В.В., та інші.

Сьогодні в світі накопичений багатий досвід захисту внутрішніх товарних ринків і національних товаровиробників від недобросовісної зовнішньої конкуренції, а також доступу до зовнішніх ринків. В зв'язку з лібералізацією міжнародної торгівлі в рамках Світової організації торгівлі (СОТ) відбувся перехід від застосування митно-тарифного до переважно нетарифного регулювання.

Сучасний механізм регулювання зовнішньої торгівлі товарами являє собою комплекс взаємодоповнюючих захисних (протекціоністських) тарифних та нетарифних заходів, які постійно змінюються під впливом розвитку виробничих сил та інтересів виробників і споживачів, товарів та механізмів їх міжнародно-правового та національного регулювання. Серед протекціоністських заходів є традиційні та порівняно нові, очевидні та завуальовані, більш чи менш ефективні, припустимі й неприпустимі з точки зору міжнародно-правових норм [1].

Відповідно до Митного кодексу ЄС заходи нетарифного регулювання – це заходи торгової політики, встановлені як частина загальної торговельної політики, у формі правил ЄС, що регулюють міжнародну торгівлю товарами[3].

Особливістю використання нетарифних заходів регулювання є те, що вони застосовуються, як правило, органами державної влади країни і мають автономний характер, тобто не пов'язані з міжнародними зобов'язаннями країни. Тому їхні обсяги і методика застосування повністю регулюються національними органами і національними правилами. Це свідчить про підвищення ролі національного законодавства як регулятора міжнародних економічних зв'язків.

Існує багато підходів до класифікації нетарифних інструментів регулювання зовнішньої торгівлі. Класифікація інструментів державного регулювання ЗЕД на тарифні та нетарифні методи вперше була запропонована Секретаріатом Генеральної угоди з тарифів і торгівлі. На даний момент виділяють від 50 до 800 конкретних видів нетарифних обмежень. Так Погудаєва М.Ю. та Жукова І.М. поділяють нетарифні заходи торгової політики на кількісні, приховані та фінансові, Трошкін Т.М. поділяє нетарифні заходи за критеріями в залежності від міри

охоплення (глобальні, індивідуальні), строку застосування короткотермінові, середньотермінові, довгострокові, необмежені, невизначені), формою впливу (економічні, адміністративні) та інші [2].

Нетарифні заходи застосовуються державою у випадках:

- різкого погіршення платіжного балансу країни, якщо від'ємне сальдо його перевищує 25% від загальної суми валютних зобов'язань країни;
- як джерело поповнення державного бюджету країни;
- досягнення максимального рівня зовнішньої заборгованості, встановленого урядом країни (понад 50% валового внутрішнього продукту);
- значного порушення рівноваги з певних груп товарів на національному ринку;
- необхідності забезпечення певних пропорцій між імпортною і експортною сировиною у виробництві;
- великої різниці між цінами на національному та світовому ринках;
- необхідності здійснення заходів у відповідь на дискримінаційні дії інших держав;
- порушення суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності правових норм даної діяльності, що встановлено законодавством країни;
- укладення міжнародних угод щодо добровільного обмеження експорту чи імпорту.

Як правило, держави використовують даний інструментарій обмеження зовнішньої торгівлі, але при цьому віддають перевагу певній групі інструментів.

Основним напрямком державної політики у сфері нетарифного регулювання ЗЕД має бути узгодження нормативно-правової бази українського законодавства із стітовими нормами. Також країна повинна прагнути до зменшення кількості нетарифних обмежень, що застосовуються в економіці для забезпечення принципу вільної торгівлі на території країни.

Література:

1. Шафранський А. Визначення нетарифних методів регулювання зовнішньої торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economist.lacruax.com/viznachennya-netarifnix-metodiv-regulyuvannya-mizhnarodno-d1-97-torgivli/>
2. Романенко В.В. Класифікація нетарифних заходів регулювання зовнішньої торгівлі /В.В. Романенко// Митна справа. – 2012. – № 3. – С. 49 – 56.
3. Гуцул, І. А. Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності [Текст] / І. А. Гуцул // Митна справа : підручник / А. І. Крисоватий, С. Д. Герчаківський, О. Б. Дем'янюк, О. В. Бречко ; за ред. А. І. Крисоватого. – Тернопіль : ТНЕУ, 2014. – С. 77-100.

Наталія Грицюк

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: к.е.н., доцент Герчаківський С.Д.

МИТНА ЗЛОЧИННІСТЬ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ПОГЛЯД НА ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ТА ПРОТИДІЇ

Митна злочинність – відносно нове поняття у фінансовій, правовій науці України. Більш того, воно й досі не зустрічається в термінології та законодавчих актах нашої держави. Але завдяки ретельному аналізу стану, тенденцій та динаміки злочинів, що були скоєні в специфічній сфері державної діяльності — митній справі, повинно було об'єктивно виникнути як наукове поняття, а й згодом знайти своє місце й у законодавстві та практиці його застосування. З одного боку, це обумовлюється зростанням частки цього виду злочинів у структурі злочинних діянь, що скоюються в Україні (та в інших країнах), а також особливістю кримінальної, криміногенної та криміналістичної характеристик цих видів злочинів. Крім того, не слід забувати про стабільне існування цих злочинів протягом багатьох епох, незважаючи на те, що їх характеристика постійно змінювалася зі зміною їх суспільної оцінки. Довгий час сукупність дій, що порушували моральні, етичні та інші аналогічні погляди щодо дотримання порядку зовнішньої торгівлі між державами, племенами та іншими видами об'єднань людей, у